

Р Е Ш Е Н И Е

№ 97

гр. София, 07 юни 2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД на РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, първо наказателно отделение, в съдебно заседание на осемнадесети май две хиляди двадесет и втора година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: РУМЕН ПЕТРОВ
ЧЛЕНОВЕ: ВАЛЯ РУШАНОВА
ДЕНИЦА ВЪЛКОВА

при участието на секретаря Марияна Петрова
и на прокурора Кирил Иванов,
след като изслуша докладваното от съдия РУМЕН ПЕТРОВ
наказателно дело № 195 по описа за 2022 г. и за да се произнесе взе предвид:

Производството е по реда на чл.346, т.1 и сл. от НПК.

Образувано е по жалба на частните обвинители Д. и Н. Н., чрез повереника им адв.С. Д. и на Ю. Х., чрез повереника му адв.Т. Г. и жалба на адв.А. Т., в качеството ѝ на защитник на подсъдимия П. С., против въззивно решение № 110/13.12.2021 г., постановено по внохд № 20213000600242/2021 г. по описа на Апелативен съд - Варна.

В жалбите на частните обвинители е изразено несъгласието им с възприетата от въззивния съд материално правна квалификация на извършеното от подсъдимия деяние и размера на наложеното наказание лишаване от свобода, което е характеризирано като явно несправедливо, тъй като е занижено. Според адв.Д. подсъдимият не е нарушил единствено чл.21, ал.2 от ЗДП, но и чл.23, ал.1 и чл.25, ал.1 от ЗДП. Поверениците считат, че неправилно е приложена разпоредбата на привилегирования състав на 343а, ал.1, б.,Г“, предл.1 от НК, неправилно не е приложена квалификацията „особено тежък случай“ по чл.343а, ал.1, б.,Г“, предл.2 от НК, или съвместното приложение при условията на идеална съвкупност на разпоредбите на чл.24 вр. с чл.23, ал.1 от НК за две престъпления - чл.343а, ал.1, б.,Г“ от НК заедно с чл.343а, ал.1, б.,В“ от НК. При условията на алтернативност се претендира да се отмени изцяло обжалваното решение и делото да се върне за ново разглеждане във фазата на съдебните прения пред въззивната инстанция, поради неправилно приложение на закона, да се дадат задължителни указания за прилагането на закон за по-тежко наказуемо престъпление, като се изключи оказаната помощ, декларативно изразеното съжаление и частичното признание на вината от смекчаващите отговорността обстоятелства и се отдаде дължимата

тежест на отегчаващите, изразяващи се в управление на технически неизправно МПС и наложените предишни административни наказания на подсъдимия.

В жалбата на защитника са изложени съображения, с които са ангажирани всички касационни основания по чл.348, ал.1, т.1-3 от НПК. Според адв.Т. обвинителният акт е непълен и неточен по отношение механизма на възникване на пътно-транспортното произшествие, поведението на подсъдимия и причинно-следствената връзка между извършеното от С. и настъпилия резултат. Твърди се, че въззивният съд превратно е анализирал доказателствата по делото, поради което без адекватна оценка е останало поведението на другите участници в създалата се сложна пътна ситуация. Не са обсъдени противоречията в доказателствените материали, следствие на което, правно значимата фактология е изведена на базата на предположения, т.е. налице е липса на мотиви. Посоченото налагало извода, че подсъдимият не е виновен за настъпилото пътно-транспортно произшествие, тъй като то е възникнало при условията на независимо съпричиняване между водачите на л.а. „Ауди“ и л.а. „Хюндай“, както и следствие на движението с превишена скорост на технически неизправния, преправен от товарен в пътнически микробус. Защитникът счита, че в конкретния казус не е изяснена фактическата обстановка, което се дължи от една страна на неточните експертни заключения, които не почиват на обективно събраните по делото данни, а от друга е следствие на отказа да се допусне исканата допълнителна съдебно-техническа експертиза. Извън вниманието на въззивния съд е останало обстоятелството, че С. е дългогодишен професионален шофьор от 1991 г., като от тогава е допускал само епизодични нарушения на правилата за движение, които не се отличават с висока степен на обществена опасност, не е бил лишаван от правоспособност и не са му отнемани контролни точки, поради което счита, че наказанието следва да му бъде определено при изключителен превес на смекчаващите отговорността обстоятелства. При условията на алтернативност претендира, да се отмени атакуваното решение, делото да се върне за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд с указания за правилното приложение на закона или да се намали наложеното наказание лишаване от свобода до минималния предвиден в закона размер, а лишаването от право да управлява МПС - до три години.

Частните обвинители Д. и Н. М. лично и чрез повереника си адв.С. Д. поддържат жалбата и молят тя да се уважи по изложените в нея съображения.

Частният обвинител Ю. Х., редовно призован, не се явява в съдебно заседание. Повереникът му адв. Т. Г. счита, че наложеното наказание е явно несправедливо, тъй като наличието на оказана помощ е използвана два пъти – веднъж като квалификация на деянието по привилегирования състав и втори път като обстоятелство за намаляване на отговорността.

Подсъдимият и защитникът адв. К. Ч. поддържат жалбата, като всеки един от двамата пледира тя да се уважи по изложените в нея и в представеното „писмено становище“ съображения. В последната си дума П. С. поставя акцент на молбата му за проява на снизхождение, изразяващо се в намаляване на присъдата.

Прокурорът от Върховна касационна прокуратура е на становище, че всяка една от трите жалби е неоснователна и въззивната присъда като правилна и законосъобразна следва да се остави в сила.

Върховният касационен съд, първо наказателно отделение, като обсъди доводите на страните и в пределите на своята компетентност, съобразно чл.347, ал.1 от НПК намери следното:

Трите касационни жалби са подадени в предвидения в чл.350, ал.2 от НПК срок, от процесуално легитимирана страна, по отношение на съдебен акт, подлежащ на проверка по реда на Глава двадесет и трета от НПК, поради което всяка една от тях е допустима, но разгледани по същество ОСНОВАТЕЛНА се явява единствено жалбата на защитника на подсъдимия и то само в частта относно претенцията за явна несправедливост на наказанието.

С присъда от 23.04.2021 г. по нохд № 296/2019 г. на Окръжен съд - Разград подсъдимият П. И. С. е признат за виновен в това, че на 08.09.2018 г., на път Ш - 204, км.4+76, в посока [населено място] - [населено място], при управление на МПС - т.а „Ман“, с прикачено към него полу ремарке, със скорост 83,3 км./ч., при сигнализиран с пътен знак „В26“ участък - забранено е движението със скорост по-висока от 60 км./ч. е нарушил правилата за движение – чл.20, ал.2, чл.21, ал.1 и ал.2 от ЗДвП и чл.75, ал.1 от ППЗДвП, като е причинил смъртта на повече лица – на Е. И. Х. с ЕГН [ЕГН] /настъпила на 01.10.2018 г./ и С. С. Й. с ЕГН [ЕГН] /настъпила на 08.11.2018 г./ и средни телесни повреди на повече лица: Н. С. С., Т. С. П., Р. И. И., С. Й. М., С. Д. Д., С. К. Е. и М. Х. Я., поради което и на основание чл.343, ал.4 вр. с ал.3, б.,„А“ и б.,„Б“ вр.с ал.1 вр. с чл.342, ал.1 от НК е осъден на пет години лишаване от свобода, което наказание е постановено да се изтърпи при първоначален общ режим, като подсъдимият е признат за невинен и е оправдан по обвинението в частта да е допуснал нарушение на чл.23, ал.1 от ЗДвП. На основание чл.343г вр. с чл.37, ал.1, т.7 и чл.49 от НК С. е лишен от право да управлява МПС за срок от пет години. С присъдата съдът се е произнесъл по веществените доказателства, а в тежест на подсъдимия са възложени направените по делото разnosки, възлизаци общо в размер на 9 299, 04 лв., както и 3 000 лв. на повереника - адв.Д. и 1 500 лв. на адв.Г. за осъществяването от тях процесуално представителство на частните обвинители.

По жалба на частните обвинители и на подсъдимия е образувано внохд № 20213000600242/2021 г. по описа на Апелативен съд - Варна. С постановеното по делото решение, предмет на настоящата касационна проверка, на основание чл.337, ал.1, т.2 пр.3 от НПК е изменена първоинстанционна присъда, като е прието, че подсъдимият С. е нарушил само чл.21, ал.2 от ЗДП, а след това е направил всичко, зависещо от него, за оказване на помощ на пострадалите, поради което извършеното е преквалифицирано, като е приложен закон за по-леко наказуемо

престъпление - по чл.343а, ал.1, б.,Г“ пр.1 вр. с чл.343, ал.4 вр. с ал.3, б. „Б“, пр.1 вр. с ал.1 вр. с чл.342, ал.1 от НК, като подсъдимият е оправдан да е допуснал нарушения на чл.20, ал.2, чл.21, ал.1 от ЗДВП и на чл.75 от ППЗДВП. В останалата част присъдата е потвърдена.

Направените в жалбите възражения предопределят приоритетното разглеждане на изложените от защитника доводи, които обуславят наличието на касационното основание по чл.348, ал.1, т.2 от НПК и едва при положителна констатация, че дейността на въззивния съд по установяване на фактите, включени в предмета на доказване, е в съответствие с изискванията на процесуалния закон, ще се разгледат съвместно останалите претенции за нарушения на материално правните разпоредби и явната несправедливост на наложеното наказание.

При извършената касационна проверка настоящият състав на ВКС не констатира наличието на претендираните от страна на защитата процесуални нарушения. Действително с обвинителния акт не са повдигнати обвинения за независимо съпричиняване на тежкия съставомерен резултат спрямо някой от тримата водачи на: л.а. „Хюндай“, движил се непосредствено пред управляваната от подсъдимия товарна композиция, спрял на известно разстояние след десния завой, в активната лента за движение, поради застигането на попътно движещият се л.а „Ауди“, който напуснал пътно платно след изпълнението на 90 градусов завой и навлязъл в черен път, както и спрямо водача на движещия се в насрещното платно със 76,2 км./ч. - в нарушение на максимално разрешената на мястото скорост от 60 км./ч., преправен от товарен в пътнически „Форд Транзит“, превозващ 17+1 човека и чийто задни седалки са се откъснали от местата на закрепване на допълнително поставения втори под, при последвалия удар в ската на реката със скорост от 33 км./ч. Същевременно, следва да се посочи, че възприетата от представителя на държавното обвинение конструкция е в съответствие със залегналата в чл.127, т.3 от Конституцията и чл.46, ал.1 от НПК и предоставена единствено на прокурора суверенна преценка, срещу кои лица и за какво да повдига и да поддържа обвинение за престъпление от общ характер. Съдът не разполага с възможността самостоятелно да разследва факти и обстоятелства, за които няма повдигнато обвинение от страна на прокурора. На различните по степен съдилища не само не са възложени такива правомощия, но те не биха могли да дадат и указания на прокурора в тази насока, поради което претенциите на защитата за допуснати непълноти в обвинителния акт относно първопричината за възникване на процесното пътно транспортно произшествие няма как да бъдат отстранени. Спецификата на предоставените изключителни правомощия на прокурора налага и отговора на многократно поставения от страна на подсъдимия въпрос, включително и пред настоящата инстанция, а именно защо единствено само той от всички участници в създалата се сложна пътно-транспортна ситуация е привлечен към наказателна отговорност, като според него всеки от останалите водачи на МПС също е допринесъл за настъпилния трагичен инцидент. След като прокурорът не е вменил допуснати нарушения на правилата за

движение на други лица, очевидно е счел, че те най-малко не се намират в причинна връзка с настъпилia конкретен обществено опасен резултат. На тази плоскост намира обяснение и отсъствието на претендираното от страна на частното обвинение наличие на квалификацията „особено тежък случай“, тъй като те, като акцесорна страна в процеса, биха могли да претендират осъждане на С. само по правна квалификация на престъплението, която е вменена във вина на подсъдимия с внесения от прокурора обвинителен акт, а не по по-тежка такава. При така определената, съобразно обвинителния акт, рамка на обвинението не може да се приеме, че въззивният съд превратно - не според действителното им съдържание е анализирал доказателствата, т.е. без адекватна оценка да е останало поведението на останалите участници в създалата се пътна ситуация. В този смисъл, принципно е без значение, дали действията на подсъдимия са единствената причина за пътно транспортното произшествие, тъй като няма как да се приеме, че то е възникнало при условията на независимо съпричиняване между подсъдимия и останалите водачи на МПС, допринесли за създалата се критична ситуация на пътя или най-малко станали първопричина за настъпването ѝ.

В жалбата на защитника не само изрично е посочено, че напълно необоснована е приетата от въззивния съд съдебно техническа експертиза, т.е. настоява се тя да се преоцени от гледна точка на нейната убедителност, но в подкрепа на застъпеното становище са изложени и съображения, които изцяло касаят необосноваността на атакувания съдебен акт като цяло, а е известно, че необосноваността не представлява самостоятелно касационно основание. В тази връзка следва само да се отбележи, че след проявената от страна на въззивния съд процесуална активност, изразяваща се в назначаването и приемането на допълнителна тройна автотехническа експертиза не само са отстранени всички противоречия в наличните по делото до момента експертни заключения, но е посочена и причината за всяко едно от констатираните разминавания, без да са останали неизяснени обстоятелства от значение за съставомерността на деянието. Същевременно експертното заключение почива на обективно събраните данни, заложенi в протокола за оглед, включително и на оставените следи от гуми, онагледени в приложения по делото фотоалбум, без използваният експертен подход да създава каквито и да било съмнения за правилността на направените изводи. На тази основа отказът на състава на апелативния съд да остави без уважение исканията на защитата за назначаване на нова автотехническа експертиза е лишено от основание и не представлява процесуален порок, тъй като не е повлиял на правилността на формираното от съда вътрешно убеждение. По изложените съображения касационният състав намира за несъстоятелни възраженията на защитата за допуснати съществени нарушения на процесуалните правила и неизпълнение на задължението за разкриване на обективната истина. При извършената проверка не се установи съдържанието на доказателствените източници да е оценено превратно, не са налице противоречия, които да не са отстранени и обсъдени или доказателства, които да са игнорирани от страна на контролираната съдебна инстанция.

При установената процесуално издържана дейност по събиране, проверка и оценка на доказателствата, законосъобразен се явява и правният извод на въззивния съд, че подсъдимият е допуснал единствено нарушение на чл.21, ал.2 от ЗДвП и следствие движението му с неразрешена скорост е предизвикал настъпването на пътно транспортното произшествие, с което е осъществил състава на престъплението по чл.343а, ал.1, б.,„Г“ пр.1 вр. с чл.343, ал.4 вр. с ал.3, б.,„Б“, пр.1 вр. с ал.1 вр. с чл.342, ал.1 от НК. Правилно въззивният състав е оправдал подсъдимия по отношение на останалите вменени му във вина нарушения на правилата за движение, доколкото визираната разпоредба на чл.21, ал.2 ЗДвП се явява специална по отношение на тези по чл.20, ал.2 и чл.21, ал.1 от ЗДвП и след като по експертен път е установено, че при движение с максимално разрешената скорост от 60 км./ч, въведена с пътен знак „В2б“ на процесния участък с дължина от 600 м., С. е имал техническа възможност да спре безопасно управляваната от него натоварена със 17 тона слънчоглед и с обща маса от 37 тона композиция, при това след излизането от завой, зад л.а. „Хюндай“, заемащ пътната му лента за движение, без да има необходимост да предприема заобикалянето му и по този начин да навлезе в насрещното платно. Визираните правни разпоредби се намират в конкуренция по между си и съответното нарушение на правилата за движение може да бъде квалифицирано само по една от тях. При установената загуба на пряк визуален контакт между подсъдимия и движещият се пред него л.а. Хюндай и последвалото възприемане наново, вече в спряло положение, липсват основания да се търси и нарушение на правилата за безопасна дистанция по чл.75, ал.1 от ППЗДвП.

Няма как да се сподели и застъпената от частните обвинители теза, че управляваният от подсъдимия товарен автомобил с прикачено към него полуремарке е бил технически неизправен, при условие, че в самия обвинителен акт е посочено обратното, като изрично е подчертано, че всички системи и агрегати са работели в нормален режим, а скоро преди произшествието автомобилът е преминал технически преглед. Напълно неоснователно се явява несъгласието на поверениците с възприетата правна квалификация на деянието, съпроводено с изразеното от тях становище, че подсъдимият следвало да отговаря за осъществени едновременно съставите на две отделни престъпления, при условията на идеална съвкупност, а именно по буква „В“ и буква „Г“ на ал.1 на чл.343а от НК. Следва да се отбележи, че нормата на чл.343а от НК се отнася за всички случаи на чл.343 от НК с изключение на причинени самостоятелно значителни имуществени щети, както и когато деецът е бил в пияно състояние, след употреба на наркотични вещества или техни аналози, деянието е извършено на пешеходна пътека или е избягал от местопроизшествието. В случая категорично се касае за едно престъпление, тъй като квалификацията на деянието е по така осъществения привилегирован състав във връзка с квалифицирания състав по чл.343, ал.4 вр. с ал.3, б. „Б“ от НК, а не обратното. Съставомерността на чл.343, ал.4 от НК в конкретния казус е обхваща кумулативното причиняване на смърт на повече лица и телесни повреди на повече лица.

Същевременно осъщественото от подсъдимия деяние не може да се третира като случайно по смисъла на чл.15 от НК, защото „спасителната маневра“ не може да застрашава и да уврежда живота и здравето на другото, като водачът носи отговорност при неуспешното ѝ провеждане, още повече след като не е изпълнил предписанията на правилата за движение, т.е. сам се е поставил в невъзможност да преодолее създалата се опасност на пътя и да осигури безопасността на останалите участници в движението. В случая управлението на товарната композиция със скорост от 23,3 км./ч по-висока от максимално разрешената такава от 60 км./ч. се дължи единствено на собственото поведение на С., а това изключва приложението на горесцитираната правна норма, водеща до неговото оневиняване. Твърдението, че трети лица, допуснали нарушения на правилата за движение, следствие на което е настъпило процесното произшествие, но не са привлечени към наказателна отговорност, е обстоятелство, което е ирелевантно в рамките на настоящето производство относно ангажирането на тяхната отговорност при условията на независимо съпричиняване относно настъпилия престъпен резултат, но следва да се отчете като смекчаващо отговорността обстоятелство по отношение на подсъдимия.

Напълно неоснователно е и възражението на частното обвинение относно приложения от въззивния състав закон за по-леко наказуемо престъпление - по чл.343а, ал.1, б.,Г", пр.1 вр. ал. чл.343, ал.4 вр. с ал.3, б.,Б", пр.1 вр с чл.342, ал.1 от НК, с оглед оказаната от подсъдимия помощ на пътуващите в автобуса, при условие, че към този момент всички са били живи. Правилно извършените от С., съвместно с останалите свидетели, спасителни мероприятия са преценени като необходими, тъй като пострадалите реално са се нуждаели да бъдат изнесени от заседналия в реката микробус и пренесени на брега до пристигането на линейките. В този смисъл е безспорно, че така осъществената с активното участие на подсъдимия помощ е била насочена към облекчаване на състоянието и спасяването живота на пострадалите. Изложеното позволява заключението, че при правилно установените факти, доводите за неправилно приложение на материалния закон във всяка една от трите жалби е лишено от основание.

Според касационния състав променената от въззивния съд правна квалификация на извършеното от подсъдимия престъпление като по-леко наказуемо и приетото, че С. е извършил деянието поради нарушение единствено на чл.21, ал.2 от ЗДвП, което запълва бланкетния състав на престъплението по чл.343 от НК, а за останалите инкриминирани нарушения от ЗДвП е основателно оправдан, не е адекватно оценена. Въпреки изменените санкционни предели на предвиденото в закона наказание лишаване от свобода, установени в границата от две до десет години, апелативният съд не е ревизирал размера на наложеното от първоинстанционния състав наказание от пет години лишаване от свобода, въпреки че същото е индивидуализирано в параметрите от три до петнадесет години. Посоченото, наред с отчетените смекчаващи отговорността обстоятелства – чистото съдебно минало на подсъдимия, добрите му характеристични данни, изразеното съжаление за случилото се и осъзнаването на вината, която той никога

не отричал, а само е твърдял, че не е единственият отговорен, както и несъобразеното с изискванията на чл.25, ал.1 от ЗДвП поведение на свидетеля Т., като водач на л.а. „Ауди“, който е поставил началото на причинно следствения процес, обусловил последвалото произшествие, налагат ревизия на наказанието в желаната от подсъдимия посока, тъй като не се очертава „минимален“ превес на смекчаващите над отегчаващите отговорността обстоятелства. Същевременно визираните смекчаващи вината обстоятелства, не са нито многобройни, нито някое от тях е от изключителен характер, а и най-лекото предвидено в закона наказание не е несъразмерно тежко, поради което не са налице основания за приложение разпоредбата на чл.55, ал.1 от НК, каквото искане се съдържа на касационната жалба на подсъдимия. Действително в случая настъпилият вредоносен резултат е прекомерно тежък, но смъртта на две лица като съставомерен белег на престъплението е в минималния определен от законодателя количествен критерий, обуславящ наличието на квалификацията „повече лица“, поради което не може да бъде отчитан допълнително като отегчаващо отговорността обстоятелство. Правилно не са игнорирани данните за многобройните предходни, санкционирани по административен ред, нарушения на правилата за движение от страна на подсъдимия, датиращи от 1999 г.. От приложената по делото справка за нарушител/водач е установено, че С. е професионален шофьор от 1991 г. и през целия си живот до инкриминираната дата е работил като такъв, но за този 27 години спрямо него са издадени 36 бр. наказателни постановления и 17 бр. фишове, общо за 85 нарушения на правилата за движение, като в периода на последните три години преди инкриминираната дата /08.09.2018 г./ са установени три нарушения – за невключени през деня светлини, за неизползване на обезопасителен колан и за неправилно паркиране. На тази плоскост и при условие, че по делото няма данни подсъдимият да е станал причина за други пътнотранспортни произшествия, касационния състав счита, че С. не може да се характеризира като личност със завишена степен на обществена опасност. При така възприетите определящи отговорността обстоятелства настоящият състав е на становище, че наложеното на подсъдимия наказание от пет години лишаване от свобода е прекомерно строго, т.е. е явно несправедливо, тъй като силно е подценено значението на смекчаващите и едновременно с това е надценена тежестта на отегчаващите отговорността обстоятелства, поради което същото следва да се намали на три години и шест месеца. Така редуцираният размер на наказанието лишаване от свобода не води до промяна на правилно определения, съобразно чл.57, ал.1, т.3 от ЗИНЗС, първоначален общ режим на неговото изтърпяване.

По изложените съображения неприемливи се явяват и аргументите, с които от страна частното обвинение се иска отмяна на въззивното решение и връщане на делото за ново разглеждане за увеличаване на наказанието на подсъдимия.

По отношение на наказанието лишаване от правоуправление, ВКС счита, че определеният размер от пет години също е прекомерен по изложените по-горе съображения и той следва да се намали на три години и шест месеца. Именно тази

продължителност на двете санкции, според настоящия състав, в максимална степен ще доведе до реализация на поставените в чл.36 от НК цели на наказанието.

По изложените съображения и на основание чл.354, ал.2, т.1 вр. ал.1, т.4 от НПК, Върховният касационен съд, първо наказателно отделение

Р Е Ш И:

ИЗМЕНЯ въззивно решение № 110/13.12.2021 г., постановено по внохд № 20213000600242/2021 г. по описа на Апелативен съд - Варна, като **намалява** размера на наложените на подсъдимия П. И. С. наказание лишаване от свобода и лишаване от правоуправление от пет на три години и половина.

Решението не подлежи на обжалване и протест.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: